בית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ _____

בעניין:

[redacted]

ע"י ב"כ עוה"ד עמיחי ויינברגר ו/או ינור ברטנטל
ו/או עדי קליין ו/או רויטל אפלבוים ואח'
ממשרד עו"ד ויינברגר ברטנטל ושות'
מרח' כנרת 5, מגדל ב.ס.ר 3, בני ברק 5126237
טל' 03-6130875, פקס: 03-6129187

העותרים

- נ ג ד -

1. **שר הביטחון יואב גלנט**
2. **צבא ההגנה לישראל**
3. **רא"ל הרצי הלוי, בתפקידו כראש המטה הכללי**

באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צאלח א-דין 29, ירושלים
טלפון: 02-6466305 פקס: 02-6467011

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

שר הביטחון יואב גלנט למג"דיות קרביות, מיום 8.3.2024:

"המלחמה הוכיחה כי ניתן לשלב את הנשים בכל התפקידים על בסיס היכולת - בעקבות ביצועי הלוחמות בשדה הקרב אנחנו נעבור שינוי דרמטי בשירות הנשים בצה"ל".[1]

"המלחמה הזאת זה ראשית צירים לא רק בעניין לחימה של צבא ולא רק לנשים בצה"ל, אלא ביחסי חברה-צבא. ***המשמעות היא שצה"ל לדעתי ילך ויפתח באופן מלא בכל המקומות על בסיס יכולות...***"[2]

דברי הרמטכ"ל, הרצי הלוי, ללוחמות הטנקים מיום 28.11.23:

"כמו שאתם מכירים, ובעיקר מכירות, יש שיח בחברה הישראלית בשנים האחרונות - ***נכון שנשים תהיינה בשירות קרבי או לא נכון?*** *ואני אומר לכן, לפעמים צריך לדבר הרבה כדי*

[1] https://www.ynet.co.il/news/article/skoud5u66
[2] https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/15389626

*להסביר משהו ... ניסינו את זה בהכשרות, באימונים ובפעילות מבצעית בשגרה - **אבל אני חושב שכאן קיבלנו תשובה שהיא ללא מילים, תשובה של עשייה ולחימה**".*

א. <u>הסעדים המבוקשים בעתירה</u>

בית המשפט הנכבד מתבקש, לאור נימוקי העתירה שלהלן, ליתן צו על תנאי, המכוון אל המשיבים והמורה להם, כדלקמן[3]:

א. להתייצב, להסביר ולנמק מדוע לא יפתחו בפני העותרות ובפני נשים המיועדות לשרת בצה"ל בכלל, את האפשרות לשרת בתפקידי לוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן כגון בחטיבות גולני, צנחנים ונח"ל נשוא העתירה ובכלל;

ב. להתייצב, לנמק וליתן טעם מדוע, נשים המיועדות לשירות הביטחון, המבקשות להתמיין לתפקידי לוחמה, מתאפשר להן לשרת בתפקידים המוגבלים לחיל הגנת הגבולות בלבד, ומנועות מלשרת כלוחמות בחטיבות החי"ר המתמרן.

ג. להתייצב, להסביר ולנמק מדוע לא יקבע בית המשפט כי מתקיים חוסר סבירות קיצוני בהעדרה של מדיניות מגדרית רשמית וכן מדוע לא תקבע בצה"ל מדיניות מגדרית רשמית בעניין מיון וגיוס נשים לתפקידי הלוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן נשוא העתירה ובכלל.

ד. להתייצב, להסביר ולנמק מדוע צה"ל אינו עובר למודל של שוויון הזדמנויות מלא על בסיס יכולות, הכולל, בין היתר, איתור וגיוס נשים לתפקידי לוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן, זאת ביחוד לאור תפקודן של נשים במלחמת ה-7.10.2024 ונוכח תפקודן המצוין כלוחמות בתוך שטח עזה המעידים ללא עוררין על עמידתן של נשים בדרישות הפיזיות הנדרשות לתפקידים ועל הצלחתן המרובה בביצוע התפקיד דה פקטו.

ה. להתייצב, להסביר ולנמק מדוע צה"ל אינו עובר למודל של שוויון הזדמנויות מלא על בסיס יכולות הכולל, בין היתר, איתור וגיוס נשים לתפקידי לוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן, זאת גם על רקע הניסיון והמעבר בפועל למודל זה של שוויון הזדמנויות מלא על ידי הצבאות המתקדמים בעולם ובכלל זאת צבא ארה"ב.

ו. ליתן טעם מדוע לא ייתן בית המשפט פסק דין הצהרתי, הקובע כי אי שילובן של נשים בתפקידי לוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן, ו/או סגירת התפקידים באופן קטגורי בפני נשים תוך הגבלת שירותן "לתחומי הארץ" במסגרת חיל הגנת הגבולות, מהווים מדיניות פסולה העומדת בניגוד לעקרון שוויון ההזדמנויות ובניגוד לחוק, בין היתר בניגוד לסעיף 16א לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], תשמ"ו-1986, בניגוד לסעיף 7ד לחוק שיווי זכויות האישה, תשי"א - 1951, בניגוד לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו; ובניגוד לעקרונות והכללים שבבסיס עקרונות הזכות לשוויון.

ז. להתייצב, להסביר ולנמק מדוע לא יקבע בית המשפט כי כלל תפקידי הלוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן יהיו פתוחים מעתה בפני נשים, אלא אם יעמוד, צה"ל בנטל המוטל עליו להראות כי מתקיים החריג הקבוע בסעיף 16א לחוק שירות ביטחון, לפיו הפגיעה בשוויון מתחייבת ממהותו ומאופיו של התפקיד.

[3] כמצוות הנחיות הנשיאה, כבר בפתח הדברים יצוין כי עותק מכתבי בי הדין יומצא בד בבד עם הגשת עתירה זו ליתר בעלי הדין

ח. להתייצב, לנמק וליתן טעם מדוע לא יאפשרו לנשים המיועדות לשירות ביטחון להתמיין ו/או לשרת במקצועות לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן לאור הוכחת יכולותיהן של נשים לשרת בתפקיד לוחמה בחזית כמו גם בשל המחסור החמור בכח אדם לוחם בצה״ל כפי שנתגלה במלחמת חרבות ברזל.

ט. להתייצב, לנמק וליתן טעם מדוע לא יאפשרו לנשים המיועדות לשירות ביטחון להתמיין ו/או להשתתף במבדקי התאמה למקצועות לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן, ו/או להתגייס לתפקידי לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן, בהינתן העובדה שנשים משרתות כיום בתפקידי לוחמה אחרים ואף נפתחו בפני נשים פיילוטים ביחידות לוחמת חוד, בין היתר: בסיירת מטכ״ל, ביהל״ם, יחידת 669 ועוד.

י. לחלופין, להורות למשיבים, להתייצב, לנמק, וליתן טעם מדוע לא יקצוב בית המשפט העליון למשיבים, סד זמנים ברור, שבמסגרתו תינתן החלטה רשמית בדבר שילוב נשים בתפקידי לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן, וכן מדוע לא יורה בית המשפט העליון למשיבים לקבוע לוחות זמנים קצובים, וסבירים, לשילוב נשים המיועדות לשירות הביטחון בתפקידי לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן.

יא. ליתן כל סעד שבית המשפט הנכבד מוצא כצודק וכנכון בנסיבות העניין.

יב. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות ובשכ״ט עו״ד בצירוף מע״מ בגין הגשת עתירה זו.

ב. <u>פתח דבר</u>

1. עניינה של העתירה דנן היא בדרישת העותרות להורות על **פתיחת תפקידי לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן עבור נשים**, ולאפשר להן לשרת בדומה לגברים ביחידות אלה.

2. **על פני הדברים, נראה כי קבלת בקשתן של העותרות אמורה היתה להיות ברורה מאליה, בהינתן העובדה שנשים משולבות הלכה למעשה כלוחמות, ואף מוצבות בחזית הקו הלוחם בתוך רצועת עזה, וכן כאמור – מאחר וממילא זה מה שהחוק קובע ומחייב.**

3. אלא, שעל אף האמור, עד מועד זה נמנעים המשיבים ממתן ההחלטה המתבקשת: קביעה כי המיון והשיבוץ לתפקידי לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן, יהיו **<u>מבוססי יכולות</u>** בלבד וזאת בלא קשר למינו של המתמיין.

4. למעשה, בהחלטה הרשמית האחרונה שניתנה על ידי המשיב 3, הרמטכ״ל הלוי, נקבע **כי כלל תפקידי הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן יהיו סגורים בפני נשים**, כאשר בעתיד, במועד בלתי ידוע יבחן צה״ל האם לפתוח יחידות אלו או לא, ועוד הגדיל והודיע כי בעתיד ייפתח <u>פיילוט</u> בלבד להקדמת <u>צוות</u> לוחמות במקצוע חי״ר ניוד, במסגרת מסלול יעודי שייפתח ביחידת ניוד הפועלת בכפיפות לאחת מהחטיבות המתמרנות בצה״ל, בשולי השוליים, הרחק הרחק מ״לב״ חטיבות החי״ר המתמרן.

5. נראה שעמדה זו של המשיבים כבר אינה יכולה לעמוד, וכפי שפורסם בכלי התקשורת- **המשיבים עצמם מודים בכך שיש לפתוח את כלל תפקידי הלחימה עבור נשים ללא כל צורך בהוכחה נוספת, מלבד ההוכחה שהיא על בסיס יכולות אישיות.**

6. והנה, הגם שלאחר ה-7/10, נשים הוכיחו עצמן ללא צל של ספק כלוחמות נועזות, יעילות, חזקות וחדורות מטרה, ואף שבכלי תקשורת פומביים מביעים המשיבים עמדה לפיה נשים יכולות וצריכות לשרת בכלל תפקידי הלוחמה, נראה כי בפועל, נמנעים המשיבים ממתן ההחלטה המתבקשת ומותירים כמו שהוא את

המצב שבו נשים מוסללות למספר מצומצם של יחידות אשר בהגדרתן בהכרח מוגבלות למערך הגנת הגבולות **ללא כל אפשרות להימנות על המערך הלוחם בחטיבות החי״ר המתמרן.**

7. הותרת ההחלטה כמות שהיא אינה סבירה, בפרט לאחר שהוכח מעל כל ספק כי נשים יכולות לשרת בתפקידי לוחמה גם בשטח הלחימה ומחוץ לטריטוריה המוגבלת להגנת הגבולות, באופן אשר אינו מותיר כל ספק כי הסיבה היחידה העומדת מאחורי הותרת תפקידי הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן סגורים בפני נשים נובעת משיקולים של מניעת שירות משותף של נשים וגברים.

8. האבסורד במצב הקיים, מתחדד גם לאור החלטות אחרונות שקיבלו המשיבים עצמם בדבר פתיחת תפקידי לוחמה ביחידות חוד מסוימות (התנסויות בסיירת מטכ״ל וביחידות יהל״ם ו- 669) ואך לאחרונה ניתנה הודעה רשמית בדבר פתיחת ימ״ס איו״ש גם עבור נשים, החלטות המעידות כי צה״ל מכיר ביכולת נשים לשרת בתפקידי לוחמה, אלא שנמנע מפתיחת כלל התפקידים משיקול פסול של מניעת שירות ״מעורב״ לנשים וגברים.

9. אלא, אין בסוגיה זו כדי להצדיק הותרת התפקידים סגורים, ולכל היותר מדובר בנושא אשר על המשיבים החובה לאתר לו פתרון - כפי שכבר נעשה במסגרת פקודת השירות המשותף- אולם בוודאי שלא על חשבון ציבור הנשים.

10. כך למשל, בחיל האויר איתרו המשיבים פתרון לסוגיה, וכיום נשים טייסות משרתות צד גברים, ביניהם דתיים. גם בחיל התותחנים- איתרו המשיבים פתרון. למעשה, לא קיימת כל סיבה שלא יאתרו המשיבים פתרון לסוגיית שירות משותף (פתרון אשר ממילא קיים בצה״ל לאחר עבודה מאומצת בנושא) גם בחטיבות החי״ר המתמרן.

11. ברי כי כיום אין כל סיבה שלא לפתוח את חטיבות החי״ר המתמרן, אין מקום לתירוצים השונים כפי שהועלו מעת לעת על ידי המשיבים, אין כל סיבה להתלות ולהתנות כל פתיחת תפקיד לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן (או בקצה הרחוק של החטיבה- כשם שביקשו המשיבים לעשות) בקיומו של ״פיילוט״ מקדים נוסף, ולמעשה לא קמה כל הצדקה לקיום בחינות נוספות שיבחנו האם נשים ״מסוגלות״ לשרת בתפקידים אלו. **כל זאת כבר הוכח בשטח**. ככל שהמשיבים סבורים שנדרש להסיק מסקנות-באשר לאופן פתיחת התפקידים (ולא לעצם השאלה באם לפתוח את התפקיד) הרי שניתן לעשות זאת על בסיס שירות הנשים בפועל בלחימה, וגם זאת- תוך זמן קצוב ומוגדר.

12. למעשה, הנראטיב שהיה (יש לומר הלחץ הפוליטי הפסול) אשר הוביל את המשיבים להביע בעבר עמדה מהוססת או מסתייגת בסוגיה בה עסקינן, לפיה איוש תפקידים ביחידות הלוחמות על ידי נשים יוביל כביכול ל״פגיעה״ בביטחון המדינה או במקצועיות צה״ל, הוכח, כקצף על פני מים וכעורבא פרח.

13. כפי שיוצג בהרחבה, עמדת צה״ל ומשרד הביטחון והמדיניות הנקוטה בפועל בצה״ל מפרה את זכות היסוד של העותרות (וציבור הנשים) לשוויון בין המינים.

14. בוודאי שאין כל מקום לתת משקל לשיקול פוליטי פסול על חשבון ביטחון המדינה, תוך העמסת נטל בלתי סביר על כתפי אותם לוחמים אשר ממילא משרתים בצה״ל.

15. מעבר לכך שמדובר בחובתם של המשיבים על פי חוק, הרי שבמציאות הביטחונית השוררת במדינה צה״ל אינו יכול להרשות לעצמו ואינו רשאי לוותר על שירות נשים לוחמות ככח אדם לוחם איכותי, ובפרט לאור המחסור החמור בכוח אדם לוחם בצה״ל.

16. נראה, אפוא, כי הבשילה העת להורות על פתיחת כלל תפקידי הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן גם בפני נשים וגם דעת הקהל כיום תומכת בכך. שינוי התפיסה בציבור הוא כה רב עד כי בסקר שערך המכון למחקרי ביטחון לאומי עולה כי במענה לשאלה ״האם לדעתך על צה״ל לאפשר לנשים להתמיין לכלל היחידות הלוחמות על בסיס קריטריון מקצועי בלבד? השיבו 70% מהנשאלים בחיוב.

17. לאור האמור וכפי שיפורט להלן, סבורות העותרות כי החלטת המשיבים לפיה כלל תפקידי הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן נותרים סגורים בפני נשים – אינה סבירה, אינה ראויה ובוודאי שאינה יכולה לעמוד על כנה.

ג. <u>הצגת הצדדים</u>

18. העותרות הינן מועמדות לשירות ביטחון.

19. העותרת 1, [redacted], צפויה להתגייס לשורות צה״ל ביום 1.12.2024 ומבקשת לשרת כלוחמת בחטיבת גולני. העותרת 1 כיום מתנדבת במכינת הנגב חולית (המפונה לקיבוץ עין גדי) בתחום החינוך עבור תושבי העוטף המפונים. בעברה היתה העותרת 1 פעילה בתנועת ה״צופים״ ובהמשך הדריכה בתנועה וכיהנה כ״ראשג״דית״ ומרכזת והשתתפה בתכנית כושר קרבי כהכנה לשירות צבאי משמעותי כלוחמת.

20. העותרת 2, [redacted], צפויה להתגייס לשורות צה״ל ביום 30.7.2024 ומבקשת לשרת כלוחמת בחטיבת צנחנים. העותרת 2 כיום מתנדבת במכינת הנגב בחולית (המפונה לקיבוץ עין גדי) בחינוך לילדי חולית ובארי. בעברה התנדבה העותרת 2 במשך 6 שנים בתנועת ״כנפיים של קרמבו״ והשתתפה בקבוצת כושר קרבי ״יחדיו״ במטרה להתקבל לשירות צבאי משמעותי כלוחמת.

21. המשיב 1 (להלן: ״**שר הביטחון**״) הינו השר הממונה מטעם הממשלה על מערכת הביטחון בישראל, ולו הוקנתה הסמכות לקבוע אילו תפקידים שעד כה היו מוצעים לגברים בלבד- ייפתחו גם לנשים, בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.[4]

22. המשיב 2, צבא הגנה לישראל, הינו הארגון המרכזי במערכת הביטחון הישראלית לשמירת ביטחונה וריבונותה. צה״ל משמש ככוח ההגנה העיקרי על קיומה של מדינת ישראל, ובנוסף משרת משימות לאומיות.

23. המשיב 3 הינו ראש המטה הכללי, הדרג הפיקודי העליון בצבא ומי שאמון על קביעת מדיניות הצבא, גיבוש ערכי צה״ל, ובין היתר בעל הסמכות לקבוע מדיניות גיוס נשים ומדיניות הצבא בסוגיית השוויון המגדרי אל מול צרכי צה״ל. המשיב 3 הנו הגורם המקצועי האמון על הוראות הפיקוד העליון המסדירות את שירותן של חיילות. בפני המשיב 3 תלויה ועומדת, החלטה האם לפתוח את תפקידי הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן בפני נשים, או אם לאו, זאת לאחר שנראה כי לא נדרש עוד להמתין לתוצאות פיילוטים ביחידות חוד או להקמת פיילוט חדש בחטיבת חי״ר מתמרן, כאשר נכון למועד כתיבת שורות אלה נשים משרתות כלוחמות בחזית הלחימה ומוכיחות יכולותיהן, ובמילותיו של המשיב 3: ״ תשובה שהיא ללא מילים, תשובה של עשייה ולחימה ״.

[4] סעיף 16.א לחוק שירות בטחון [נוסח משולב]

ד. <u>המסגרת העובדתית</u>

24. בראשית הדברים יובהר כי גם כיום, לאחר שנשים לחמו ועודן לוחמות בחזית הלחימה מול האויב ומפגינות יכולות ראויות לשבח, רוח לחימה לצד קור רוח יוצאי דופן, עדיין המצב העובדתי בצה"ל הינו שכלל תפקידי הלחימה בחטיבות החי"ר המתמרן הינם סגורים בפני נשים.

25. ראה לעניין זה, חוות דעתם המלומדת של ד"ר זאב לרר ופרופ' יגיל לוי בנושא פתיחת כלל תפקידי הלחימה לנשים המצ"ב <u>**כנספח 1**</u>

26. כפי שהוצג וצוטט לעיל, הן המשיב 1, שר הביטחון, הן המשיב 3, הרמטכ"ל הלוי, התבטאו והביעו עמדתם באופן רשמי לאחר פרוץ המלחמה כי המלחמה הוכיחה מכל לכל ספק שניתן לשלב את הנשים בכל התפקידים על בסיס היכולת, וכי יערך בצה"ל שינוי בעניין.

27. אלא ששינוי כאמור, לא נעשה, וספק באם יעשה ללא עינו הפקוחה של בית המשפט והטלת חובה על המשיבים לצרף מעשים לדבריהם הכלליים. ויצוין בהקשר זה (ועל כך יפורט בהמשך) כי תחת ההכרזה המתבקשת בדבר פתיחת התפקידים, ביקשו המשיבים הגדלה לא סבירה של שירות המילואים ללוחמים-בכדי למלא את המחסור החמור בכוח אדם לוחם.

28. להלן יפורטו דוגמאות המעידות של נחיצותן של נשים כמו גברים בחזית הקו הלוחם, עמדות והחלטות רשמיות מצד המשיבים כפי שהוצגו במסגרת הליכים אחרים אשר עסקו בדרישת נשים לשרת כלוחמות ביחידות חוד מובחרות הסגורות אף הן בפניהן (בג"ץ 3227/20 **קליגר נ' שר הבטחון**, בג"ץ 6522/20 **פלונית נ' שר הביטחון** ובג"ץ 1356/21 **לוי- אשכנזי נ' שר הביטחון**. (להלן: "**בג"ץ הסיירות**") והמסקנה הברורה פיה עמדת המשיבים אינה יכולה להיוותר על כנה לאחר ה-7/10.

<u>ד.1 פועלן של נשים לוחמות במלחמת ה-7/10</u>

29. סא"ל אור ליבני בן יהודה הינה מפקדת גדוד קרקל. בבוקר פרוץ המלחמה נקראה סא"ל ליבני בן יהודה ליישובי עוטף עזה וחיסלה ביחד עם המפקדים והחיילים שהיו תחת פיקודה כ-100 מחבלים חמושים ומיומנים. להלן מקצת מתיאורה את יום ה-7.10.2023 ותפקוד הלוחמות בקרבות:

> "יש מחבלים בתוך המוצב. יש לנו לפחות שלושה פצועים. אני מקבלת עדכון שבתוך המוצב יש לפחות 40 לוחמים מסיירת נח"ל, מעורב נח"ל, חיילי מרגמות מגדוד 50, חיילי איסוף, נהגי בט"ש והרבה מחבלים. להבנתי מרבית הלוחמים בחדר האוכל. אני פורצת את אחד העשרים כדי לחדור פנימה ומשגרים לעברנו טילי נ"ט. באותן שניות הבנתי שאנחנו באירוע אחר לגמרי ממה שחשבנו. זו לא עוד חדירת מחבלים".
>
> "אנחנו מתקרבים אל המוצב מסביב ומזהים לפחות שבעה מחבלים. פתאום אני רואה מחבלים עולים על סוללת עפר (מחבלים שהיו אמורים לרתק בירי כל כוח צבאי שינסה להגיע אל המוצב). כולם עם מטולי אר.פי.ג'י. וקלצ'ניקובים. אני מסיטה את הראש הצידה ומגלה מולי שיירה נוסעת במהירות מטורפת לעברנו 3 טנדרים, 5 אופנועים בקיצור כמעט חמישים מחבלים וצלפים. כולם בכיוון שלנו. ואנחנו רק 12 לוחמים. את השאר הצבנו ביישובים ובמוצב סנאי כדי להתכונן להמשך. פתחנו במהירות באש, מקלעים, מטול וטיל לאו. הירי שלנו היה מאוד יעיל. הרגנו מחבלים והשאר התפזרו. פתאום אני רואה מחבל מטווח אפס. קופץ עליי. זה או אני או הוא. מזלי שהייתי מספיק דרוכה, יריתי לעברו הוא עף אחורה אבל הספיק לירות עליי כדור אחד. לא נפגעתי.
>
> ...
>
> "חשוב לי להדגיש שהתאג"ד שלי מורכב מחיילות מדהימות הן הצילו הרבה מאוד חיילים בטיפול רפואי. הנחיתו מסוקים תחת אש. עשו עבודה מדהימה בשטח בתנאי מלחמה. תחת לחץ עצום".

- מצ"ב כתבה <u>**כנספח 2**</u>

30. סא"ל ירדן שוקרון הינה מפקדת גדוד "שחר" של חטיבת החילוץ וההצלה אשר לוחמיה ולוחמותיה משולבים כיום בפעילות הקרקעית בשטח רצועת עזה והצטרפו לצוותי קרב חטיבתיים – סריקת מבנים ואיתור אמצעי לחימה בלב המערכה.

31. עשרות הלוחמות והלוחמים מהגדוד המעורב הצטרפו בין היתר לפעילות[5] של צוות קרב חטיבת 460 במחנה שאטי, הנחשב לאחד המעוזים המרכזיים של חמאס ברצועה. בפעילות אחרת פרצו יחד עם כוחות של חטיבת הקומנדו לבית מלון בעזה, גילו קומה תת קרקעית – ואיתרו בה אמל"ח וחומר מודיעני של חמאס.

- מצ"ב כתבה **<u>כנספח 3</u>**

32. במהלך הקרבות ברצועת עזה, סא"ל שוקרון וחיילי הגדוד שבפיקודה ביצעו משימות לחימה מתקדמות, גם בחוד החנית באזורים כמו ג'באליה ושג'אעיה שם פרצו נתיבים בשטח בנוי, תוך שעשו שימוש בציוד הנדסי וחילוץ שיועד במקור למשימות אחרות, התאימו אותו לפריצת דרכים ויצירת מעברים בין בניינים, שבירת קירות בטון, פריצת דלתות נעולות והסרת מחסומים.[6]

33. **הדוגמאות אשר הוצגו לעיל, אינן ממצות ולו במקצת את סיפורי הלחימה והגבורה ההרואיים של נשים רבות אשר הוזעקו בבוקר ה-7.10.2023 ונלחמו במלחמת הפתע, אולם ניתן בהחלט ללמוד מהם בדבר יכולותיהן, כשירותן, תפקודן ועוז הרוח של נשים בעת מלחמה**.

34. נראה איפה כי קרסה קונספציית הפיילוט, וחשוב מכך אף קרסה התפיסה הצה"לית שנמנעה מהכנסת נשים לחזית הקרב.

35. הוכח, בכאב גדול, שמעבר לכך שקיים רצון עז מצד נשים לשרת כלוחמות, הרי שגם קיים הכרח צבאי ובטחוני לשירות נשים בקו הלחימה הראשון.

<u>ד.2. החלטות והודעות מטעם המשיבים הרלוונטיים להליך דנן כפי שהוצגו במסגרת בג"ץ ה"הסיירות"</u>

36. במסגרת בג"ץ הסיירות, הודיעו המשיבים על החלטת הרמטכ"ל בדבר הקמת צוות מקצועי (להלן: "**הצוות המקצועי**" ו/או "**הוועדה**") שיבחן את האפשרות לשלב נשים בתפקידי לוחמה.

37. לאחר כמעט שנתיים של עבודה, הגישו המשיבים לבית המשפט הודעה מעדכנת לה צורפו מסקנות הצוות המקצועי[7], לפיהן נקבע מעין "מודל תיאורטי" אשר בבסיסו "נוסחת פלא" מומצאת הקובעת תנאי סף פיזיולוגיים מקדימים בהן נשים צריכות לעמוד והמלצה על קיום התנסויות במספר מצומצם של תפקידים.

38. עבור תפקידי לחימה ביחידות החי"ר המתמרנות, קבע הצוות תנאי סף מינימאליים עבור נשים של 67 ק"ג (מינימום) וגובה 1.64 מ'. כל זאת נעשה תחת ההנחה כי בית המשפט הנכבד, יירתע, ימשוך ידיו, לא יבחן את הנוסחה או התנאים המגבילים שקבעה הוועדה לעומק ויקבל אותם כפי שהם "כזה ראה וקדש".

39. בנוסף, קבע הצוות באופן שרירותי כי בהתאם למודל המיון, השיבוץ והשירות הקיים כיום בצה"ל – לא קיימת לדידו היתכנות לשיבוץ נשים בתפקידי הלחימה ביחידות החי"ר המתמרנות, זאת בין היתר באמתלה לפיה

---

[5] https://www.mako.co.il/news-military/6361323ddea5a810/Article-07f3dbbaa08eb81026.htm

6 יואב זיתון, "אני מבטיחה לילדים שלי שאחזור עם ניצחון". מפקדת הגדוד שעשתה היסטוריה מדברת, אתר YNET, 21.12.2023.

[7] דוח מסקנות הצוות המקצועי צורף כנספח מש/3 לכתב התשובה לצו על תנאי, נספח 4 לעתירה דנן.

הליכי המיון, השיבוץ והשירות של ולחמים ביחידות החי"ר המתמרן בצה"ל כלל אינם כוללים תהליך מיון ותנאי סף אלא נערכים על בסיס פרופיל רפואי המצביע על התאמה ללחימה בלבד.

40. אלא, שכבר אז היה ברי לכל כי מדובר בחסם שניתן להסירו בקלות (לו היה רצון כנה לעמוד בדרישות החוק) שהרי אפשר לקבוע תהליכי מיון עבור נשים (וגברים) לתפקידים אלה.

41. לבסוף, המליץ הצוות המקצועי לקיים "הליך התנסות" להקמת מחלקת לוחמות בחטיבת חי"ר מתמרן, בתפקיד הכרוך כביכול בנשיאת משקל מופחת ביחס למחלקות אחרות.

42. בהמשך לכך, הורה הרמטכ"ל דאז- כוכבי על פתיחת התנסויות ביחידות 669 ויהל"ם. כמו כן, הורה כי <u>בכפוף</u> לתהליך סדור של למידה והפקת לקחים מהמידע שיצטבר עד אז משלב המיונים ותחילת ההתנסויות ביחידה 669 ויהל"ם, תישקל פתיחת התנסות במחלקת לוחמות, שתשמש כמחלקת ניוד באחת מחטיבות החי"ר במסגרת מסלול ייעודי שייפתח וגם זאת, בכפוף לעמידת הנשים בתנאי הסף הפיזיולוגיים המכבידים (והמיותרים) עליהם המליץ הצוות המקצועי.

43. משמעות הדבר, אם כן, כי המשיבים הודיעו על החלטתם להותיר את כלל תפקידי הלוחמה ביחידות החי"ר המתמרן סגורים בפני נשים.

44. בהחלטה מאוחרת שניתנה על ידי הרמטכ"ל הלוי (וראה נספח מש/4 לתשובה לצו על תנאי שהגישו המשיבים במסגרת בג"ץ הסיירות, המצ"ב **<u>כנספח 4</u>** לעתירה) בוטלו (בצדק) תנאי הסף הפיזיולוגים מאחר והמשיבים קיבלו את טענת העותרות דשם כי יש בתנאי הסף שנקבעו כדי להוביל לצמצום יתר של פוטנציאל המועמדות, וכן הכריז הרמטכ"ל כי הרחבת שיבוץ נשים בתפקידי לחימה תיעשה על פי תפיסה של "היחידות המיוחדות תחילה" באופן בו תוצאות ההתנסויות ביחידות 669 ויהל"ם יהוו כביכול תנאי לעצם קיום תהליכי התנסות בחי"ר המתמרן, ויחד עם זאת במהלך שנת 2024 תפתח "התנסות" להקמת צוות לוחמות במקצוע חי"ר ניוד הכפוף לאחת מהחטיבות המתמרנות:

> ב. **להתמקד** במסגרת הרחבת שיבוץ הנשים בתפקידי לחימה **ביחידות מיוחדות תחילה**, וזאת מתוך זיהוי **פוטנציאל גבוה יותר להצלחה במתווה זה של התקדמות**. ובתוך כך, להמתין בטרם קיום תהליכי התנסות אחרים במערכים מחוץ ליחידות המיוחדות – בחי"ר ובשריון. החלטתי זו התקבלה בכובד ראש ובהלימה לשוני המהותי במאפייני היחידות ובאופי השירות המבצעי בין היחידות המיוחדות לבין מערכי החי"ר והשריון.
>
> ...
>
> א. **התנסות בחי"ר ניוד** – במהלך שנת 2024 תיפתח התנסות להקמת צוות לוחמות במקצוע חי"ר ניוד, קרי: התמחות מקצועית של ניוד כוחות ואמצעים. ההתנסות תתבצע במסגרת מסלול ייעודי שייפתח, ביחידת ניוד, הפועלת כיום בכפיפות לאחת מהחטיבות המתמרנות בצה"ל, הכפופה לאוגדה מיוחדת, שלה תפקיד משמעותי מאוד בשעת לחימה, ומשתתפת בפעילויות לחימה משמעותיות ביותר גם בשגרה. ההתנסות תיפתח, בכפוף לכך שבתהליך המיון שייקבע יאותר מספר מספק של לוחמות לצורך פתיחתה.

- מצ"ב תשובת המשיבים לצו על תנאי במסגרת בג"ץ הסיירות **<u>כנספח 5</u>**

45. אלא, שגם החלטה זו כלל אינה נהירה, שהרי מה הרלוונטיות למסקנות תפקידים ספציפיים עם מאפייני אחרים לחלוטין- על תפקיד לוחמה בחי"ר מתמרן? וגם בצעד זה, נראה כי ביקשו המשיבים "למשוך זמן" עד שיחל הדיון הנוגע לשילוב נשים ביחידות החי"ר המתמרן.

46. נוסף על האמור, קבע הרמטכ"ל כי **כלל תפקידי הלוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן יוותרו סגורים בפני נשים**, תוך שקבע כי בעתיד, על סמך ההתנסויות ביחידות החוד, יבחנו באם כלל לפתוח "התנסות" להקמת צוות לוחמות במקצוע חי"ר ניוד.

47. משמעות הדבר, אם כן, כי במקום להורות על החלטה המתבקשת - פתיחת כלל תפקידי הלוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן גם בפני נשים, הודיעו המשיבים בצורה ממסמסת ובדרך אגב על המצאת מודל חדש לבחינת ההיתכנות לשירות נשים הלוחמות בחי"ר המתמרן, והוא מודל "היחידות המובחרות תחילה", קרי, קביעתם כי ראשית יש לבחון פתיחת תפקידים ביחידות חוד באמצעות ביצוע פיילוט ביחידות 669 ויהל"ם וכי על סמך תוצאות הפיילוטים, **ייתכן והמשיבים ייבחנו בהמשך** פתיחת התפקיד בחי"ר המתמרן, בעוד מספר שנים ובמועד לא ברור.

ד. 3 נימוקי המשיבים בבסיס החלטתם שלא לפתוח את תפקיד הלוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן – קרסו והופרכו כליל; יש להורות על שילוב נשים כלוחמות ביחידות אלה

48. כפי שהוצג לעיל, לאור ההוכחה הניצחת במעשיהן של הנשים הלוחמות במלחמה, לא ניתן לכחד כי הטעמים אשר עמדו בבסיס החלטת המשיבים להותיר את כלל תפקידי הלוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן סגורים בפני נשים - הופרכו מניה וביה במהלך המלחמה.

49. בתוך כך, נראה כי המודל בו דגלו המשיבים, לפיו יש לבחון את הנחת המוצא שהציגו המשיבים הדוגלת בפתיחה הדרגתית ביותר (אם בכלל) של תפקידים, וגם זאת תוך התניית הדבר בקיום "פיילוט" מקדים לבחינת יכולת והתאמה, מהווה כיום אך תירוץ אשר אינו יכול לעמוד עוד בהינתן הצלחתן של נשים בתפקידי הלוחמה השונים בזירות השונות.

50. תפיסת עולם זו ובפרט קיומו של פיילוט הבוחן נשים כקבוצה מגדרית - דינה לעבור מהעולם.

51. קרסה קונספציית הפיילוט, וחשוב מכך אף קרסה התפיסה הצה"לית שנמנעה מהכנסת נשים לחזית הקרב. הוכח, בכאב גדול, שמעבר לכך שקיים רצון עז מצד נשים לשרת כלוחמות, הרי שגם קיים הכרח צבאי ובטחוני לשירות נשים בקו הלחימה הראשון.

52. לא זו בלבד שנשים לוחמות, בכלל החזיתות ובכלל התפקידים הוכיחו - תוך סיכון חייהן - יכולות גבוהות, ביצועים מרשימים ועמידה במשימה ללא מורא, אלא שנחיצותן בשטח הלחימה ומעורבותן הייתה הכרח לתפקודו של צה"ל, להתקפת והשמדת האויב ולהגנה על חיי תושבי עוטף רצועת עזה, ותושבי מדינת ישראל.

53. בנוסף, בימים אלה ממש נשים עודן לוחמות כאמור בעזה, כך שנראה שהמגבלה שהציב צה"ל שריחפה מעל ראשי הלוחמות לפיה נשים ישרתו ויפעלו רק במסגרת ההגנה על גבולות המדינה במסגרת חיל הגנת הגבולות - פסה וחלפה מן העולם.

54. גם ניסיונם של המשיבים לקשור כביכול בין גיוס נשים כלוחמות לבין רמיזה לטענות בדבר פגיעה בביטחון המדינה-הופרכו כליל.

55. נראה אפוא- כי הנימוק שהציגו המשיבים באשר לצורך בהוכחת יכולתן של נשים לעמוד בדרישות התפקיד- הופרך.

56. גם החשש הפטרנליסטי הנובע חלילה מחטיפתן של נשים התברר כחמור (ומחריד) בדיוק כמו החשש מחטיפתם של גברים.

57. נראה, איפוא, כי "סינון" טיעוני הסרק שהועלו על ידי המשיבים לאורך הדרך מוביל למסקנה אחת ברורה- הסיבה היחידה העומדת בבסיס החלטתם שלא לפתוח תפקידי לוחמה ביחידות חוד נעוץ בלחצים פוליטיים פסולים הנובעים משירות משותף של נשים וגברים בתפקיד.

58. כך למשל, עולה מפורשות מהחלטת הרמטכ"ל הלוי (ראה מכתב הרמטכ"ל אשר סומן מש/4 כנספח 4 לעתירה דנן) כאשר ציין מפורשות כי שיקול של שירות נשים לצד גברים עולה לשיטתו כנימוק לגיטימי לאי פתיחת תפקיד בפני נשים:

> 14. בבואנו לקבל החלטה חשובה שכזו, עלינו לראות גם את האופן בו אנו מותירים את צה"ל מלוכד ואחיד. לפיכך, על הרחבת שיבוץ הנשים בתפקידי לחימה להתבצע, היכן שהדבר רלוונטי, תוך מתן הדעת לכלל ההיבטים הנובעים מכך ובגודל מסגרת מגדרית המתאימה לכך, לרבות שמירת עקרונות פקודת השירות המשותף (למשל בכל הנוגע לאתגרים הקשורים לשירות לוחמות לצד לוחמים, העובדה שלא יתאפשר שירות בטנק בעירוב מגדרי ועוד).
>
> ...
>
> 18. אני מוצא להדגיש את המורכבות והשיקולים שהביאו להחלטות עד כה, כפי שפורט בהרחבה גם בהתייחסות לבית המשפט הנכבד:
>
> א. ראשית, פתיחת התנסות ביחס לשירות לוחמות בחי"ר ניוד, מחייבת מספר מספק של לוחמות בעלות התאמה למסלול זה, וזאת מעבר להיקף הנשים המשובצות בכל יתר תפקידי הלחימה שכבר נפתחו או יפתחו לנשים. בנוסף, יש להתחשב באתגרים משמעותיים הקשורים בשירות משותף של לוחמים לצד לוחמות במסגרת מתמרנת.

59. אלא, שמדובר בנקודת מוצא שגויה, וכריכת שאלת שילוב נשים בחטיבות חי"ר מתמרן בדיון בשאלת השירות המשותף אינה מחויבת המציאות ומדובר בשני עניינים נפרדים.

60. למעשה, טיעון החשש מעירוב מגדרי מהווה כיום לא יותר ממסך עשן, שהרי צה"ל הקים וועדות בהשתתפות רבנים ואנשי דת, אשר ישבו על המדוכה זמן רב עד שהגיעו לנוסח הסופי של פקודת השירות המשותף הנותנת מענה בנושא "האתגרים הקשורים לשירות לוחמות לצד לוחמים".

61. ויובהר, עדכון פקודת השירות המשותף או שינויים כאלה ואחרים הנובעים מאופי החטיבה יכול שיעשו- אולם הדבר אינו אמור למנוע הימצאותן של נשים בתפקידים כאלה ואחרים כליל כשם שנעשה בפועל.

62. גם העותרות אינן חולקות על כך שחובתו של צה"ל לאפשר שירות מכבד לכלל משרתיו, ובתוכם חיילים דתיים המקפידים על הגבלות של הפרדה וצניעות, אולם יחד עם זאת, אין לאפשר לשיקולים מסוג זה להיות בעלי משקל בשאלה היכן יכולות לשרת נשים בצה"ל כאשר בהחלט ניתן לשלב בין כלל הערכים, תוך שמירת הפרדה וצניעות גם במסגרת שירות שווה בחטיבות החי"ר המתמרן.

63. כך נעשה הדבר בחיל התותחנים, או למשל בחיל האויר, כאשר נשים כיום משרתות כטייסות או נווטות לצד גברים (גם דתיים) מבלי שהדבר פוגם מבצעית או "אמונית" במאן דהוא.

64. כפי שעוד יפורט בהמשך, הותרת המצב כמות שהוא מייצר עיוות חמור כלפי ציבור הנשים ובפרט אלו אשר לחמו ביום 7/10, כלפי הנשים הלוחמות בימים אלה, מערך המפקדות והקצינות ביחידות הלוחמות, ואף חסר כל הגיון לאור המחסור החמור בכח אדם לוחם בצה"ל.

ה. <u>הטיעון המשפטי</u>

ה.1. המסגרת המשפטית

65. יסודה המשפטי של העתירה דנן, הוא בהפרה מתמשכת של חוק שירות בטחון, המחייב את הצבא לפתוח את כלל התפקידים בפני נשים, זאת אלא אם כן, ימצא לגבי תפקידים ספציפיים, כי הדבר אינו מתאפשר "בשל מהותו ואופיו של התפקיד". לכל אורך הדרך המשיבים התעלמו מחובה זו, ולא שונה מאומה גם לאחר חזרתם עם הבשורה של המלצות הוועדה והחלטת הרמטכ"ל, ואף לא ניתנה כל החלטה חדשה בנושא לאחר ה-7/10 חרף הבטחות פומביות של בעלי התפקיד הרלוונטיים.

66. מבלי לגרוע מהמסגרת המשפטית הרחבה אשר צוינה בשלושת העתירות המקוריות, נסכם בקצרה כי המסגרת המשפטית העיקרית הנה סעיף 16א. אשר הוסף לחוק שירות ביטחון (להלן: "**תיקון חוק שירות ביטחון 1986**"), קובע באופן מפורש, את הכלל לפיו לכל אישה זכות שווה למלא כל תפקיד בצה"ל:

> "16א. (א) **לכל יוצא צבא אישה זכות שווה לזכותו של יוצא צבא גבר, למלא תפקיד כלשהו בשירות הצבאי.**
>
> (ב) **לא יראו פגיעה בזכותה של יוצא צבא אישה למלא תפקיד כלשהו, אם הדבר מתחייב ממהותו ומאופיו של התפקיד**.
>
> (ג) דין יוצא צבא אישה, המשרתת על פי התנדבותה, באחד התפקידים שקבע שר הביטחון באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כדין יוצא צבא גבר.
>
> (ד) **שר הביטחון, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, רשאי לקבוע הליכי אבחון אחידים למיועדת לשירות ביטחון ולמיועד לשירות ביטחון, וכן הליכי מיון ושיבוץ בתפקידים ובמקצועות בשירות סדיר שיבטיחו שוויון הזדמנויות**. "

67. ככלל התכלית שביסוד תיקון חוק שירות ביטחון, הינה פתיחת כל התפקידים בצה"ל בפני נשים - זה הוא הכלל - ולא החריג. משמעותו הברורה של הסעיף הינה כי המחוקק דורש מצה"ל לעבור ממדיניות מגדרית של נצל/הדר למדיניות של שוויון הזדמנויות, כלומר, הסללת נשים וגברים כאחד לתפקידים השונים על בסיס כישוריהם ויכולותיהם ולא על בסיס מין מגדר.

68. החריג לכלל זה מעוגן בס"ק (ב) לפיו: "לא יראו פגיעה בזכותה של יוצא צבא אישה למלא תפקיד כלשהו, אם הדבר מתחייב ממהותו **ומאופיו של התפקיד**".

69. במילים אחרות, על מנת שלא לאפשר לנשים להתקבל למקצוע צבאי **<u>מסוים</u>**, יש להתכבד ולהראות כי המניעה "מתחייבת" ממהותו ומאופיו של התפקיד הרלוונטי.

70. כפי שנטען לאורך כל הדרך, ונותר בעינו גם לאחר החלטת הרמטכ"ל הלוי– המשיבים פועלים בדיוק הפוך מהוראות החוק, ומנסים להפוך את החריג לכלל ואת הכלל לחריג, כשהם מותירים את מרבית התפקידים, ביניהם תפקידי הלוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן, סגורים ללא כל נימוק או סיבה ראויה ומבלי שבחנו את התפקידים עצמם לפי הדרישות המקצועיות של כל תפקיד ותפקיד.

71. החלטות אלו נעדרות בסיס, נעדרות נימוק, ומהוות הפרת חוק ברורה וחד משמעית.

ה. 2. החלטת המשיבים שלא לשלב נשים בתפקידי לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן ו/או החלטתם לדחות את בחינת הנושא למועד לא ידוע ו/או הימנעות המשיבים ממתן החלטה משך זמן כה רב מנוגדת לדין, אינה סבירה ודינה בטלות

72. לכאורה, הכלל הראשון לפיו על צה״ל לפעול בעת מיון מתגייסים לשורותיו הינו שוויון מגדרי, כאשר כלל התפקידים יהיו פתוחים לנשים ולגברים כאחד.

73. לכלל זה חריג אחד בלבד מקום בו הדבר ״מתחייב ממהותו או מאופיו של התפקיד״ (להלן: ״**החריג**״).

74. כפי שהוצג לעיל, עובר ל- 7/10 צה״ל כלל לא בחן את האפשרות לפתוח את חטיבות החי״ר המתמרן בפני נשים, ולכל היותר קבע כי לאחר שיתרשם מתוצאות הפיילוטים ביחידות 669 ויהל״ם – יבחן את האפשרות לערוך פיילוט בחי״ר מתמרן.

75. ברי כי מדובר בהתנהלות סדורה ומובנית, שנועדה אך ורק כדי למסמס את הסוגיה שבנדון ולהימנע ממתן החלטה מפורשת.

76. דחיית ההחלטה המתבקשת למועד עתידי לא ידוע, וגם זאת תוך התליית בחינת האפשרות לפתיחת התפקיד בקיומו של פיילוט עומדת בניגוד לדין ואינה סבירה.

77. נוסף על האמור, החלטת הרמטכ״ל הלוי (כמו גם שרשרת ההתנהלות שקדמה לה) אינה עומדת בהוראות החוק, באופן בו אינה מצביעה מדוע תפקיד הלוחמת בחטיבות החי״ר המתמרן נותר סגור בפני נשים, ולא הצביע מה בדיוק באופיו או מהותו של התפקיד מחייב סגירתו בפני נשים. ודוק; ברי כי טכנית- נשים יכולות גם יכולות לעמוד בדרישות התפקיד.

ה.3 ההחלטה שלא לשלב נשים בתפקידי לוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן אינה סבירה ומובילה לעיוותים קשים ופגיעה בציבור הנשים

78. השתתפות נשים לוחמות במלחמת ה7/10 מעידה ללא כל ספק על היעדר הצורך לבצע כל פיילוט לבחינת התאמתן כלוחמות **בחטיבות החי״ר המתמרנות**.

79. נוסף על האמור, השתתפותן במלחמה מדגישה את העיוותים הרבים הנובעים כתוצאה מהמדיניות המפלה בה נוקטים המשיבים.

80. כך, לשם הדוגמא, סא״ל אור בן יהודה, כאמור מפקדת הגדוד המעורב קרקל שניהלה קרב גדודי מול מחבלים ביחד ולצד ולחמים משייטת 13, מנועה מלהגיע לתפקיד מפקדת אחת מחטיבות החי״ר המתמרן: גולני, צנחנים, גבעתי, או נח״ל- אך ורק בשל מינה.

81. ברי כי יש בכך כדי להשליך על עתידה המקצועי תוך הצבת תקרת זכוכית בלתי עבירה עבורה בצבא.

82. עיוות נוסף, נובע מכך שחיילות אשר נלחמו בקרבות פנים אל פנים מול מחבלים, הרגו ונהרגו בדיוק כמו חבריהן בגדוד גולני מס׳ 51, מנועות מלשרת כלוחמות בגדוד זה בשל מינן בלבד.

83. עוד יצוין כי גם הלוחמות אשר הוצבו כ״טנקיסטיות״ הכפופות **למערך הגנת הגבולות** במסגרת **הפיילוט השלישי** שערך צה״ל לבחינת ״מסוגלותן״ לשרת בתפקיד (וגם זאת נעשה רק תחת עינו הפקוחה של בית המשפט הנכבד במסגרת עתירות אחרות שהוגשו לבג״ץ) היו מבין הראשונים שהוזעקו לקו האש ופעלו באומץ ובהצטיינות אל מול האויב, **חיסלו עשרות מחבלים והובילו לשחרור הישוב חולית.**

84. אלא, שכאמור, אותן לוחמות מוגבלות ומוגדרות על ידי המשיבים כשייכות למערך הגנת הגבולות, ואינן יכולות, בשל מינן בלבד להשתייך לגדוד השריון שלוחמיו פעלו באותה הגזרה ולוחמיו ביצעו בדיוק את אותם הדברים.

ה.4 ההחלטה שלא לשלב נשים בתפקידי לוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן אינה סבירה בהינתן המחסור החמור בכוח אדם לוחם

85. כידוע בעקבות מלחמת חרבות ברזל התחדדה ההבנה כי **קיים מחסור חמור בכח אדם לוחם בצה"ל ולפי פרסומים- מחסור קריטי ומידי של אלפי חיילים**[8].

86. בעיה זו הובילה לדרישת משרד הביטחון להארכת השירות הסדיר של חיילים מ-32 חודשים ל-36 חודשים ולהכבדה משמעותית של עומס המילואים על החיילים המשרתים, **כאשר הדרישה החדשה שהציב צה"ל הינה שבמקום שלוחמים יבצעו כ-54 ימי מילואים במשך 3 שנים, הם יבצעו 42 ימים מדי שנה, מפקדים יבצעו כ-70 ימי מילואים מדי שנה וקצינים כ-84 ימי מילואים מדי שנה!** ברקע הדברים אף אמורה להתקיים תחיקה להסדרת העניין בכנסת ישראל.

87. **המשמעות היא שלוחמים במילואים יבצעו עד גיל 46 כ-1,050 ימי מילואים, כמעט שלוש שנים נוספות של שירות. קצינים קרביים ישרתו כפול מכך - כלומר כשש שנות מילואים עד גיל 45 וזאת בנוסף לשירות הסדיר והקבע שלהם.**

88. כמובן כי צעדים אלו מתבקשים בשל משבר חמור ואקוטי בכח אדם בפרט לאור מצב החירום בו שרויה המדינה כיום, אלא שמדובר באבסורד, לא פחות, שהרי "גזרות" אלו על הלוחמים המשרתים מתבקשות במקום הפעולה הראויה שיש לבקש- מיצוי כוח האדם הפוטנציאלי הקיים במדינה: גיוס ציבור שלם של ציבור הנשים כסד"כ לוחם היכול לחלוק בנטל.

89. אלא, שבעוד שגיוס האוכלוסייה החרדית נדחה לאור אי רצונם להתגייס, **גיוס של נשים, המהוות 51% מהאוכלוסייה, ליחידות הלוחמות נדחה חרף רצונן לשרת את מדינתן ובמקומות הלוחמה של חטיבות החי"ר המתמרן ספציפית.**

90. יצוין לעניין זה כי במכתב הרמטכ"ל הנזכר לעיל[9], הודיע הרמטכ"ל כדלקמן:

"10. **צה"ל מחויב בראש ובראשונה, להבטחת הכשירות המבצעים ולשמירת יכולתו לעמוד בכל אתגר שיוצג בפניו.** בהתאם לכך, הרחבת שיבוץ נשים לתפקידי לחימה, נעשית בכפוף לדרישות המבצעיות, ומבלי להפחית מהן.." (הדגשים במקור, החי"מ).

91. אלא שמילים לחוד ומעשים לחוד, ונראה שגם לאחר שהמציאות המרה טפחה על פני המשיבים, והמחסור החמור בכח אדם לוחם בצה"ל הכה גלים במדינה, עלתה דרישה מצד המשיבים להגדלת ימי המילואים של הלוחמים הקיימים בצה"ל, חלף יצירת מאגר גדול יותר של כוח אדם לוחם – נשי.

[8] https://www.ynet.co.il/news/article/ry6dwvzit

[9] נספח מש/4 לתשובת המשיבים לצו על תנאי שניתן במסגרת בג"ץ הסיירות

ה.5 ההחלטה שלא לשלב נשים בתפקידי לוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן אינה הולמת את עמדותיהם הרשמיות של שר הביטחון והרמטכ"ל הלוי

92. כאמור, בשיחה עם המג"דיות הקרביות שהתקיימה ביום 8.3.2024, התבטא שר הביטחון, יואב גלנט, באופן שאינו משתמע לשני פנים:

"המלחמה הוכיחה כי ניתן לשלב את הנשים בכל התפקידים על בסיס היכולת - בעקבות ביצועי הלוחמות בשדה הקרב אנחנו נעבור שינוי דרמטי בשירות הנשים בצה"ל".[10]

"המלחמה הזאת זה ראשית צירים לא רק בעניין לחימה של צבא ולא רק לנשים בצה"ל, אלא ביחסי חברה-צבא. ***המשמעות היא שצה"ל לדעתי ילך ויפתח באופן מלא בכל המקומות על בסיס יכולות...***"[11]

93. גם הרמטכ"ל הרצי הלוי בשיחה עם לוחמות הטנקים שהתקיימה ביום 28.11.23 נשא דברים דומים:

"כמו שאתם מכירים, ובעיקר מכירות, יש שיח בחברה הישראלית בשנים האחרונות - ***נכון שנשים תהיינה בשירות קרבי או לא נכון?*** *ואני אומר לכן, לפעמים צריך לדבר הרבה כדי להסביר משהו ... ניסינו את זה בהכשרות, באימונים ובפעילות מבצעית בשגרה -* ***אבל אני חושב שכאן קיבלנו תשובה שהיא ללא מילים, תשובה של עשייה ולחימה****".*

94. הנה כי כן, המשיבים הביעו דעתם כי מבחינה מקצועית לא קמה כל מניעה לשירותן של נשים בשירות קרבי, כי הדבר אפשרי, וכן ראוי וכדאי שיתקיים.

95. נראה כי הותרת מצב הדברים בפועל, קרי, היות התפקידים סגורים בפני נשים אשר פונות ומבקשות לשרת כלוחמות בחטיבות החי"ר המתמרן, אינו תואם את עמדתם האמיתית של המשיבים, <u>דבר המעיד לכשעצמו על העדר סבירות ההחלטה העומדת כיום בעינה.</u>

ה.6 הכשל העומד בבסיס החלטת הרמטכ"ל ועמדת המשיבים בסוגיה שבנדון

96. החלטת הרמטכ"ל הלוי להותיר את תפקידי הלוחמה בחטיבות החי"ר סגורים בפני נשים תוך דחיה מעושה של בחינת <u>עצם השאלה באם לפתוח את התפקידים</u>, באם לאו עד לאחר השלמת <u>התנסויות</u> שפתח ביחידות 669 ויהל"ם לוקה בכשלים חמורים, בחוסר סבירות קיצוני, באפליה קשה ובלתי מתקבלת, ודינה להתבטל.

97. הטעם לכך, בראש ובראשונה- שאין בביצוע פיילוטים ביחידות 669 ויהל"ם או בתוצאותיהם כדי לתרום, להוסיף או להשליך על הסוגיה בה עסקינן, ואין כל רלוונטיות לפיילוטים אלה לענייננו ודומה כי לא ניתן להפיק מהם לקחים באשר לגיוס נשים למערך החי"ר המתמרן. אלו הן תפקידים שונים ודרישות שונות. התפקידים הנבחנים במסגרת הפיילוטים שונים מבחינה מהותית הן בדרישות הפיזיות הן המנטאליות לתפקיד לוחמה בחטיבות החי"ר המתמרן.

[10] https://www.ynet.co.il/news/article/skoud5u66
[11] https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/15389626

98. נוסף על האמור- גם תנאי הקבלה ליחידות אלה שונים וגבוהים בהרבה מהדרישות הקיימות כיום לתפקיד הלוחם בחטיבות החי״ר המתמרנות, באופן בו הפיילוטים ביחידות 669 ויהל״ם כלל אינם בוחנים בהכרח את אוכלוסיית היעד הרלוונטית לתפקיד הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרנות.

99. כמו כן, הפיילוטים ממילא בוחנים מספר מצומצם מאוד של נשים אשר עומדות בדרישות הסף הקשיחות, כאשר גם במצב דברים היפותטי בו לא יעברו מספר רב של נשים את הפיילוטים, עדיין אין בכך כדי להשליך או ללמד דבר על מסוגלותן של נשים לשרת בחטיבות החי״ר המתמרנות או על פוטנציאל הגיוס ליחידות אלה.

<u>ה.7 פיילוט הבוחן נשים בלבד מהווה פרקטיקה מפלה ופסולה</u>

100. ממילא, התליית פתיחת תפקיד זה או אחר בקיומו של פיילוט הנערך עבור נשים בלבד מהווה הפלייה לכשעצמו.

101. לעניין זה יובהר כי הפרקטיקה הצבאית הקרויה 'פיילוט שילוב נשים', מהווה בחינה קולקטיבית של ״הנשים״ כקבוצה חברתית, ולא בחינה של כישורים, יכולות או ביצועים של אישה פרטנית.

102. פרקטיקת הפיילוט הינה פרקטיקה מפלה ומחפיצה. היא אינה נקוטה כלפי אף זהות חברתית, גזעית, אתנית, או דתית, לבד מהזהות החברתית הגדולה ביותר בחברה הישראלית - הנשים. היא מדגימה ועד כמה היחס המפלה, שלא לומר המשפיל ומזלזל בנשים, מושרש עמוק בתודעה הצבאית.

103. זוהי פרקטיקה מחפיצה שכן היא נקוטה בדרך כלל כלפי כלים, שיטות עבודה, טכנולוגיות, אמצעי לחימה, ואפילו בעלי חיים, שמעוניינים לבחון את התאמתם במונחים של עמידות פיזית והנדסית. הפיילוט, בגרסתו הצה״לית מעמיד למבחן את כשירותן של נשים לבצע תפקידים צבאיים כקטגוריה חברתית (משל היו זן של חיה או כלי נשק חדש), ולא אזרחיות שוות זכויות במדינת ישראל.

104. ויוזכר, קיומו של פיילוט מעמיד נשים בלבד למבחן קטגורי בזמן שהזכות לבצע תפקידים אלה מוקנית להן בחוק, ואינה דורשת הוכחה ברמה הקבוצתית, אלא רק ברמה האישית. משול הדבר למצב בו היתה המדינה מבצעת פיילוט להתאמתן של נשים, כנשים, להצביע לכנסת, ללמוד במוסדות להשכלה גבוהה, לעבוד כעורכות דין או רופאות, או אף לגדל ילדים בהצלחה.

105. יובהר כי קיים הבדל עקרוני בין פיילוט של ״האם״ נשים יכולות לשרת בתפקיד, לבין פיילוט של ״איד״ לבצע קליטה של נשים בצורה מיטבית לתפקידים השונים. הראשון, הוא מהווה בוודאי אבחנה אסורה ומפלה, ויודגש לענין זה כי הפיילוט השני שערך צה״ל בחן את שאלת ההיתכנות לשילוב נשים , קרי, ״האם״ ולא ״האיד״.

106. פרקטיקת הפיילוט הינה מפלה לכשעצמה ואף מהווה לא פחות מאשר אמצעי פסול בו נוקט צה״ל לשם מידור נשים מתפקידים שונים בצה״ל.

107. יפה לעניין זה חוות דעתם המלומדת של **ד״ר זאב לרר ופרופ׳ יגיל לוי** המצורפת בזאת **<u>כנספח 6</u>**

ו. <u>העילות למתן צו על תנאי</u>

<u>ו.1. המסגרת הנורמטיבית</u>

108. כידוע, כאשר במשפט המנהלי עסקינן, קיימת לרשות המנהלית חזקה בדבר חוקיות מעשיה. תקיפת ההחלטה המנהלית, מטילה על הטוען את הנטל להוכיח פגם בחוקיות מעשיה של הרשות.

109. למעשה, עיקרון היסוד קובע, כי על מנת שיידרש בית המשפט הנכבד לעתירה ויורה על מתן צו על תנאי, נדרש העותר לחדור את חומת חזקת החוקיות, ולכל הפחות להצביע על אפשרות לשלילת יסודותיה החוקיים של ההחלטה:

> ***"המחסום הראשון הניצב בדרכו של מי שעותר לבג"ץ הוא חזקת החוקיות.[...] עתירה המוגשת לבג"ץ, להבדיל מתביעה המוגשת לבית המשפט האזרחי, צריכה להיות נתמכת בתצהיר המציג את העובדות השייכות לעניין. חזקת החוקיות נכנסת לפעולה כבר בשלב הזה. [...] על העותר מוטל הנטל לעורר, בגוף העתירה עצמה, ספק מהותי בחוקיות ההחלטה המנהלית. אם אין הוא מרים את הנטל, תידחה עתירתו על הסף [...] רק אם העתירה מעוררת ספק כזה, יוציא בג"ץ צו על תנאי.***
>
> ***צו על תנאי מרים כביכול, את המחסום של חזקת החוקיות, ומעבר את נטל הבאת הראיות אל הרשות המנהלית. למעשה אין הוא אלא היתר מטעם בית המשפט לקיים התדיינות לגוף העניין".***
>
> "**ראיות בבית המשפט הגבוה לצדק**" י. זמיר, משפט וממשל א' תשנ"ג, עמ' 297, פורסם בנבו, וראו גם ההפניות שם (להלן: "**זמיר א**").

110. סדיקת חזקת החוקיות אינה עניין של מה בכך. וברוב המוחלט של המקרים יתקשה עותר להצביע על פעולה מפורשת המנוגדת לחוק (אם כי בענייננו עסקינן בדיוק בפעולה שכזו, כפי שעוד יפורט להלן). בדרך כלל העותר אף לא יחזיק בידיו את המידע הדרוש על מנת לערער את חזקת החוקיות של הרשות, דבר שיקשה עליו להראות את הפגם הלכאורי בהחלטת הרשות.

111. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בבג"צ 9462/09 **פלונית נ' צה"ל ואח'**, פורסם בנבו (להלן: "**פס"ד פלונית**"):

> ***"על מנת שעותרת תצליח לגבור על חזקת החוקיות של הרשות מוטל נטל ההוכחה הראשוני עליה להראות קיומו של פגם לכאורי בהחלטת הרשות. רק לאחר עמידה בנטל זה יעבור הנטל אל הרשות להראות כי לא נפל במעשיה ובהחלטותיה פסול המצדיק את התערבותו של בית המשפט (בג"ץ 8150/98 תאטרון ירושלים לאמנויות הבמה נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד נד(4) 433, 445 (2000)).***
>
> ***<u>יש לציין כי הקושי ההוכחתי בו תיתקל עותרת בעניין זה אינו קל ופשוט כל עיקר משני טעמים. ראשית, טענה לקיומו של שיקול זר נוגעת לעובדות פנימיות המצויות בתחום שיקול הדעת של הרשות. הקושי לברר מה היו השיקולים האמיתיים שהנחו את הרשות הוא ברור, שכן פעמים רבות שיקולים אלו אינם מועלים על הכתב או אף נאמרים בעל-פה</u> (ראו יצחק זמיר "ראיות בבית-המשפט הגבוה לצדק" משפט וממשל א 295 (תשנ"ג) (להלן: זמיר)). שנית, נתונים ופרטים רבים נמצאים בידיעתם של המשיבים לעתירה מעין זו, ובייחוד נתונים***

השוואתיים לגבי משרתי קבע בעלי מאפיינים דומים לאלו שעותרות. ההליך בבית המשפט הגבוה לצדק אינו מאפשר השגת נתונים אלו בטרם ניתן צו על תנאי (ראו זמיר, בעמ' 300).

(וראה גם: י.זמיר "**חזקת החוקיות במשפט המנהלי**" ספר אור קובץ מאמרים לכבודות של השופט תיאודור אור, שריגים תשע"ג 2013, עמ' 754 – 755 וההפניות שם (להלן: "**זמיר ב**") וקרא גם זמיר א' בעמ' 307).

112. נוכח הקושי הברור העומד בפני האזרח בבואו לעתור כנגד החלטה שלטונית, מצאה הפסיקה כי ישנם מקרים בהם יהיה אף נכון להנמיך את מחסום חזקת החוקיות לצורך מתן צו על תנאי, באופן שיחייב את המדינה לספק את כלל המידע שבבסיס החלטתה לצורך הדיינות מהותית בסוגיה המונחת בפני בג"צ. וכך בפס"ד פלונית:

"במצב הדברים הנוכחי, בו עתירות מסוג זה עודן נידונות על-ידי בית המשפט הגבוה לצדק, יש ליתן את הדעת על קשיים אלו, בייחוד כאשר עולה טענת אפליה. לפיכך יש לטעמי לקבל את הצעתו של פרופ' זמיר ולהנמיך במידה מסוימת את המחסום של חזקת החוקיות בשלב הראשון של ההתדיינות לצורך הוצאת צו על תנאי [...]

הנמכת המחסום תתאפשר בעיקר במקרים בהם התקיימו שני תנאים: ראשית, אין לוותר על דרישת הוכחה ראשונית מסוימת מהעותר ולא כל טענה בעלמא תצדיק מן הסתם הוצאת צו על תנאי. שנית, על העותר להצביע על כך כי בידי המשיבים עשויים להימצא נתונים או מידע היכולים לבסס את טענותיו בעתירה, ושלא היה ניתן להשיגם מבלי שיוצא צו על תנאי בעתירה".

113. למצבים אלו מצטרפים מצבים נוספים בהם יתערער הבסיס תחת חזקת החוקיות. למשל מקרים בהם מצביע העותר על הפליה בלתי מבוססת, על נסיבות מיוחדות, על היעדר פרוטוקול או על עניין בעל חשיבות משמעותית (ראה זמיר א' עמ' 302 – 307 וזמיר ב' עמ' 761 – 762).

ו.2 מן הכלל אל הפרט – העותרות עומדות בכל התנאים לקבלת צווי על תנאי

114. כפי שהוצג בהרחבה לעיל, אין ולא יכולה להיות מחלוקת כי למצער עמדו העותרות בנטל המוטל עליהן לסדוק את חזקת תקינות המעשה המנהלי:

115. **טעם ראשון-** נשים לוחמות הוכיחו כי נשים מסוגלות והינן בעלות היכולות הפיזיות והמנטאליות לשרת כלוחמות בחזית הלוחמת ובתפקידים נשוא העתירה דנן ולא קיימת כל הצדקה שלא לתפוח בפניהן את השירות בחטיבות החי"ר המתמרן או להתנות זאת בקיומו של פיילוט.

116. **טעם שני – העותרות הצביעו על סטייה של המשיבים מהוראות החוק ובפרט סעיף 16א לחוק שירות ביטחון** המחייב גיוס שווה ופתוח לגברים ונשים כאחד, והציגו כיצד **ההפרה נותרת בעינה וללא כל מענה בפועל** בהחלטת הרמטכ"ל הלוי אשר הודיע כי תפקידי הלוחמת בחטיבות החי"ר המתמרן יוותרו סגורים בפני נשים, זאת חלף חובתם להסביר ולנמק מדוע נותרים סגורים וכיצד הדבר מתחייב מאופיו ומהותו של התפקיד.

117. **טעם שלישי** - העותרות הוכיחו כי צה"ל פועל בניגוד לברירת המחדל שבחוק - דהיינו גיוס פתוח ושוויוני. כשהחריג - התרת אפליה על רקע מין/מגדר - הוא אם הדבר מתחייב מאופיו ומהותו של התפקיד. **העותרות הוכיחו כי המשיבים הפכו את היוצרות והפכו את החריג לכלל ואת הכלל לחריג.**

118. **טעם רביעי**- עצם התליית פתיחת תפקיד זה או אחר בפני נשים בתוצאות פיילוט (ועוד כזה המתבצע עבור תפקידים אחרים ושונים לחלוטין מאלו בהם עסקינן) מהווה פרקטיקה פסולה ומפלה.

119. **כלל נימוקים אלו מצביעים על כי אין ולא יכולה להיות מחלוקת כי למצער עמדו העותרות בנטל המוטל עליהן לסדוק את חזקת תקינות המעשה המנהלי, ועל כי יש ליתן צווי על תנאי בעתירות דנן.**

ז. <u>מיצוי הליכים</u>

120. ביום 4.3.2024 נשלח למשיבים מכתב מיצוי הליכים מטעם העותרות. עד מועד כתיבת שורות אלה טרם נתקבל כל מענה מטעם המשיבים.

- מצ"ב מכתבי מיצוי הליכים **<u>כנספח 7</u>**

ח. <u>סוף דבר</u>

121. נשים כיום משרתות כלוחמות, כמפקדות וכקצינות במלחמה מבין הקשות שידעה מדינתנו, בחזית הקו הלוחם.

122. סיפורי הגבורה וההקרבה של לוחמות החל מיום ה- 7/10 כמו גם התגייסותן למערכי המילואים השונים, מעידים על כך המדובר בפלח גדול באוכלוסייה שביכולתו- וברצונו לשרת בתפקידי לוחמה ובצורה ראויה לשבח.

123. אין ולא יכולה להיות מחלוקת, כי הותרת תפקידי הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן סגורים בפני נשים נוגדת את הוראות חוק שירות ביטחון הקובע מפורשות את הכלל לפיו לכל אישה זכות שווה למלא כל תפקיד בצה״ל ואף עומדת בניגוד לפסיקות בית משפט נכבד זה.

124. אף לא הונח (וממילא לא קיים) טעם המתחייב מאופיו או מהותו של התפקיד לסגירת חטיבות החי״ר המתמרן בפני נשים, זאת מאחר ולא יכולה להיות מחלוקת שלא קיים כל נימוק מקצועי או שיקול רלוונטי העומד בבסיס החלטת המשיבים למנוע מנשים בלבד לשרת כלוחמות בחטיבות אלה.

125. מדובר בפגיעה חמורה בזכות יסוד של נשים לשוויון בצה״ל על בסיס שיקולים לא ענייניים, כאשר כפי שהוצג לעיל החריג הקבוע בחוק אשר בהתקיימו תחשב שלילת תפקיד זה או אחר כלגיטימית- אינו מתקיים בענייננו.

126. המדובר בפגיעה מפורשת, קשה ומקוממת בנשים המיועדות לשירות הביטחון, העומדת כנגד דברי חקיקה מפורשים, כנגד עקרונות היסוד של מדינת ישראל, כנגד רוח צה״ל, וכנגד הלכה פסוקה, וזאת ללא כל נימוק בצידה וכל שכן ללא כל נימוק משכנע כבד משקל ומוצדק.

127. נראה כי בשלה העת והגיעה השעה לפתוח את תפקידי הלוחמה בחטיבות החי״ר המתמרן גם בפני נשים.

128. בעתירה זו, מבקשות העותרות למנוע לא רק את הפלייתן האישית, אלא גם להוות נושאות הנס, של דורן, בהמשך החתירה לשוויון לנשים בצה״ל, ובמניעת ההפליה בצה״ל.

129. אשר על כן בית המשפט הנכבד מתבקש להורות כמבוקש במבוא לעתירה.

- לוטה תצהירי העותרות לתמיכה באמור בעתירה **<u>כנספח 8</u>**

עמיחי ויינברגר, עו״ד	**ינור ברטנטל , עו״ד**	**עדי קליין, עו״ד**

ויינברגר ברטנטל ושות׳
ב״כ העותרות

היום, ה-20 בחודש מאי, 2024